

NORGES HØYESTERETT

Den 18. mars 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Matheson, Thyness og Stenvik i

HR-2024-537-U, (sak nr. 24-017813STR-HRET), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat John Christian Elden)

B (advokat Sara Marie Moreno-Endreson)

mot

Påtalemyndigheten (politiadvokat Hanne Garberg)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

(1) Saken gjelder anker over lagmannsrettens beslutning om å nekte to straffeanker fremmet etter straffeprosessloven § 321 andre ledd.

(2) B, født 00.00.1986, og A, født 00.00.1978, er tiltalt for overtredelse av straffeloven § 261 første ledd, jf. § 16. Grunnlaget for denne tiltaleposten lyder slik:

«Fredag 00.00.2021 ca. kl. 12.30 på X politistasjon, søkte B og A om nødpass for sine barn C, D, E og F i hensikt å forlate landet. De hadde den 00.00.2021 blitt gjort kjent med Y kommunes begjæring av 20. mai 2021 til Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Z om omsorgsovertakelse etter barnevernloven § 4-12. De lyktes ikke i å unndra barna fra Y barnevern idet søknadene om nødpass ble avslått.»

(3) B er i tillegg tiltalt for overtredelse av straffeloven § 271 (ett tilfelle) og straffeloven § 155 (to tilfeller).

(4) Østre Innlandet tingrett avsa 22. oktober 2023 dom med slik domsslutning:

«1. A, født 00.00.1978, dømmes for overtredelse av straffeloven § 261 første ledd, jf. straffeloven § 16, til fengsel i 120 – etthundreogtjue – dager.

Fullbyrdelsen av straffen utsettes etter reglene i straffeloven §§ 34-39 med en prøvetid på 2 – to – år.

Varetekt kommer til fradrag med 2 – to - dager jf. straffeloven § 83.

2. A betaler sakskostnader til det offentlige med 6 000 – sekstusen – kroner.

3. B, født 00.00.1986, dømmes for overtredelse av
 - straffeloven § 261 første ledd, jf. straffeloven § 16,
 - straffeloven §§ 272, jf. 271, og
 - straffeloven § 155 (to tilfeller)
 til fengsel i 6 – seks – måneder, jf. straffeloven § 79 bokstav a.

Av fengselsstraffen blir 90 – nitti – dager å fullbyrde, mens fullbyrdelsen av reststraffen på 90 – nitti – dager utsettes etter reglene i straffeloven §§ 34–39 med en prøvetid på 2 – to – år.

4. B betaler erstatning for ikke økonomisk tap/oppreisning til C med 40 000 – førtitusen – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.

5. B betaler sakskostnader til det offentlige med 6000 – sekstusen – kroner.»

(5) B og A anket til Eidsivating lagmannsrett over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for samtlige tiltaleposter, subsidiært straffutmålingen.

(6) Eidsivating lagmannsrett avsa 10. januar 2024 beslutning med slik slutning:

«Ankene nektes fremmet.»

(7) B og A har anket til Høyesterett. Ankene gjelder saksbehandlingen, og knytter seg til domfellelsene for overtredelse av straffeloven § 261 første ledd, jf. § 16. Det anføres at lagmannsrettens begrunnelse er mangelfull når det gjelder vurderingene av de tiltaltes forsett og den nedre grensen for forsøk. De tiltalte anfører at forsettskravet til § 261 ikke er oppfylt selv om det bevises at de tiltalte ble informert om at sak ville bli fremmet. Det er nedlagt påstand om at lagmannsrettens beslutning oppheves.

(8) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle. Det anføres at det ikke foreligger feil ved lagmannsrettens saksbehandling. Det er nedlagt påstand om at ankene forkastes.

(9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 femte ledd. I dette ligger blant annet at utvalget kan prøve om begrunnelsen er tilstrekkelig, og om det ut fra retts- og bevisspørsmålene var forsvarlig å nekte anken fremmet etter en skriftlig og forenklet behandling, jf. for eksempel HR-2022-808-U avsnitt 9 med videre henvisninger.

(10) En beslutning om å nekte anken fremmet etter straffeprosessloven § 321 annet ledd skal være begrunnet, jf. bestemmelsens fjerde ledd tredje punktum. Begrunnelsen skal vise at lagmannsretten har foretatt en reell overprøving av tingrettens dom på bakgrunn av det som er anført i anken, jf. Rt-2008-1764 avsnitt 104–109. Det må fremgå at de feil som er påberopt ved tingrettens avgjørelse, er oppfattet, og hvorfor det er klart at anken ikke vil føre frem, jf. for eksempel HR-2019-964-U avsnitt 11 med videre henvisninger.

(11) Utvalget er kommet til at beslutningen må oppheves.

(12) Lagmannsretten har tatt utgangspunkt i at et «springende bevismessig punkt i saken er hvorvidt barneverntjenesten hadde formidlet at det ville bli sendt begjæring om omsorgsovertakelse til fylkesnemnda, og hvorvidt de tiltalte hadde oppfattet dette». Som underlag for denne problemstillingen har lagmannsretten sitert fra det den kaller

«hovedmomenter i tingrettens bevisbedømmelse». Av sitatet fra tingrettens dom fremgår at «de tiltalte [ble] informert om at det ble fremmet sak for fylkesnemnda» og at «det ble gitt presis informasjon om at barneverntjenesten ville fremme sak om omsorgsovertakelse». Ut fra sitatet er det uklart om tingretten har kommet til at de tiltalte ble underrettet om at begjæring om omsorgsovertakelse *var blitt* sendt, eller om de fikk vite at slik begjæring *ville bli* sendt. Det er tilsvarende uklart hvorfor lagmannsretten tok utgangspunkt i det siste og ikke det første.

- (13) Uklarheten forsterkes av at straffeloven § 261 slik den lød på gjerningstiden – og fortsatt lyder på dette punktet – gjelder handlinger «der begjæring om slike tiltak er sendt». Lagmannsrettens begrunnelse er mangelfull når den ut fra sitt spørsmål om barneverntjenesten hadde formidlet at det «ville bli sendt begjæring om omsorgsovertakelse» mener straffbarhetsvilkårene er oppfylt.
- (14) Beslutningen må etter dette oppheves.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Erik Thyness
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Are Stenvik
(sign.)